

SEK
 rább bett-
 ej. Allást-
 etések díja
 vabbtitnk
 hírek díja

Lók

RAD

ntumához
 (ban), több
 nemesgyü-
 ró gyümöl-
 vizvezeték-
 nyos árban
 ezni lehet
 agyszamos-

magyar
 (nő is)
 oz keres-
 ró előny-
 k eddigi
 i zetés
 előlével
 jeligen
 ess Cluj-
 továbbit.

bökölékek
 an. Női opál
 195 lejtől,
 olharisnya
 85 lejtől
 zeti ruhá-
 leszállított
 atok

álynál

gyakor-
 megjele-
 nézőköt
 st rádió
 es elő-
 vállalat.
 tot. Ün-
 jelgére
 ss. Cluj
 továbbit.

ön vállá-
 elmennék.
 - Jammer

itők

sajt a
 val ké-
 s, nem
 itmény.
 vegvé-
 Cluj

ek

ss József
 nyv). —
 a Szent-
 ben. —
 Cion és
 onizmus.

ezöket:

ett) 55
 sek
 ett) 55
 80
 .. 50
 tott áru
 tség.
 yában

**szervezőség, kiadó-
 hivatal és nyomda:**
 Cluj-Kolozsvár, St. Baron
 1. Fcp (Brassai-utca) 10.
 Telefon:
 szerk. és kiadóhivatal
 9-77
 Nr. N. Sz. — — — 2-28
 Egyes szám ára pályá-
 sávaron és vidéken 5 lej
 Bukarestben is 5 lej

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELOFIZETESI ARAK

Romániában	
Egész évre	— — 1150
Félévre	— — 600
Negyedévre	— — 320
Egy hónapra	— — 110
★	
Csehszlovákiában	
Egy hónapra	Ck 40—
Egyes szám	— — 3—

1927 augusztus 3 Szerda

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 173 szám

5687 Ab 5

Az adóprés orvossága

Mégis csak igaza volt annak a zsidó asztalosmesternek, aki vagy 25 esztendővel ezelőtt annyira megunta az adóbiztosokat és a végrehajtókat, hogy bucsut mondott Erdélynek és nyakába vette az egész világot. Husz esztendőn keresztül barangolt három világrészen át a gyalujával és a furójával a hóna alatt, míg egyszer váratlanul hazatoppant és amikor csatládja a viszontlátás örömeiben órákon keresztül igyekezett kikaparni belőle a huszesztendős barangolás impresszióit, a munkában és vándorlásban elkopott öreg asztalosmester lemondóan legyintett a kezével:

— Az egész világ egy város — mondotta — adót mindenütt kell fizetni és a végrehajtók egyformák az egész világon.

Ennél többet azután nem volt hajlandó mondani, jelöl annak, hogy egész vándorlása alatt főképen az adóval és az adóvégrehajtókkal vesződött.

Nos, ez az öreg asztalosmester előrevetett szimbóluma az állampolgár mai képének, mert ha husz esztendővel ezelőtt igaz volt az ő esetében, ma sokkal igazabb mindenki esetében, hogy a polgár életének legfőbb tartalmát az adó problémája tölti ki. Az adó ma az egyetlen közös intézmény, amely egyformán játszik szerepet minden állam életében. Amikor ártatlanul a világra jövünk, a glóbusz akármelyik pontján, gyöngé vállainkon megszámlálhatatlan lej, frank, márka, pengő, zloty, dollár, schilling erendő adósságot hozunk magunkkal és reális szemzőgből nézve a dolgokat, nem mint a papa kedvence, hanem mint az állam adósa látja meg először a napvilágot minden újszülött gyermek.

Ez a tartozás a bölcsőtől kezdve végig kísér mindnyájunkat életünk egész útján. És az állam egy pillanatra sem feledkezik meg a neki járó pénzről, sőt amilyen rossz fizető, ha ő tartozik valakinek, mint hitelező roppant türelmetlen, a szívjóságot és a könyörületességet még a hirből sem ismeri, még a méltányosságot se nagyon és ha szépszerével nem tudja megkapni a pénzt, behajtja erőszakkal.

Mindez most azért aktuális, mert egy jogszláviai városka kíméletlen adóprés ellen feltalált egy olyan receptet, amelyet nem ártana nálunk is megpróbálni, talán itt is beválna. Az egész egyébként olyan egyszerű, mint Kolombusz tojása. Csak nem jutott eddig senkinek sem eszébe és az apatini városi tanácsa a dicsőség, hogy az egyszerű orvosságra rájött.

Az apatini polgároknak az elmúlt héten járt le az adófizetési terminusuk. A járási székhelyről kivonult a végrehajtó teljes apparátusával és minthogy egy házban sem tudtak adót fizetni, maga mellé vette a község dobosát és elindult — licitálni.

Már-már ugylátszott, hogy az egész városkát ellicitálják, amikor a községi tanács megrémülve a városnak a feje felett lógó Demokles-kardtól, vészgyűlésre ültek össze s ezen a gyűlésen kihalászták a mentőötletet. Elhatározták, hogy az adófizető polgárok vagyonára bankkölcsonnt vesznek fel és a jószívű bank kölcsönéből kifizetik a könyörtelen és éhes államkasszát. A bank — hiszen azért jószívű, — majd várni fog szépen arra, amire az állam nem akart várni, hogy rendre-rendre visszafizessék a pénzt.

Lám, az ötlet egészen egyszerű és tényleg csodálatos, hogy a kollektív segítségnek ez az ötlete eddig még nem jutott eszébe egyetlenegy községnek sem. Valószínűleg azért nem, mert eddig valahogy nem merete elképzelni senkise még elméletben sem, hogy a bank jobb és lágyabbszívű legyen az államnál és türelmesebben tudjon várni a pénzére.

Az apatini városi tanács azonban megtörte a jeget és példáját valószínűleg egyre számszerűbben fogják követni és így az államkassza türelmetlen mohósága mellett lassan-lassan fe-

ledésbe megy a bankok köszívűségének legendája. Mert, ugylátszik, az állam köszívűsége mellett még a bankoknak sem nehéz altruistának lenni.
 (j. f.)

A nemzeti parasztpárt nyílt vallomástételre szöllította fel Luput a munkáskérdésben

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara ma délelőtti ülésén Joanitzescu kérdezi a kormányt, igaz-e, hogy általános amnesztiát határozott el a kormány. Kéri ennek körvonalozását és kérdezi, hogy a választási visszaélésekre is vonatkozik-e az amnesztia? Tényleges amnesztiáról van-e szó, vagy csak kortesigéretéről, amelyet a választások előtt tett a kormány? A nemzeti parasztpárt az általános amnesztia híve, de a választási amnesztia ellensége.

Stelian Popescu igazságügyminiszter válaszul Joanitzescunak, kijelenti, hogy a hadbírósgok előtt sokezer per fekszik, amelyek lefolytatása megakadályozza a katonai igazságszolgáltatás működését. Ezeknek az amnesztiájáról volt szó és a minisztertanács megbizta a hadügyminisztert és igazságügyminisztert, hogy megfelelő törvényjavaslatot készítsenek. Egy pillanatig sem volt szó általános amnesztiáról s választási amnesztiáról sem.

Joanitzescu most Lupu munkáügyi miniszterhez fordul és kérdezi, milyen munkáspolitikát óhajt követni, főként a szindikátusok kérdésében.

Fentartja-e elődjének az egységes szindikátusok feloszlását célzó akcióját, vagy pedig ragaszkodik-e ahhoz a munkáspolitikához, amelyet most 9 éve a federációs kormányban vallott és a nemzeti parasztpártban is hangsúlyozott?

Madgearunak a vasárnapi ülésen a szavazó-igazolványok panamáját leleplező szombati beszédére adott feleletére. Megismétli szombati beszédének állításait és kijelenti, hogy Madgearu inkorrekt dolgot vitt véghez, amiért az igazságszolgáltatás előtt fog majd felelni.

Nem járul hozzá, hogy becsületbírósgot küldjenek ki.

Madgearu válaszul Popescunak, megismételve vasárnapi beszédének lényegét, majd felolvassa az „Aurora“-nak több cikkét, amelyeket Lupu irt a jelenlegi igazságügyminiszterről.

Stelian Popescu ismételt hangsúlyozza, hogy nincs szükség becsületbírósgra, ami pedig az „Aurora“-t illeti, annak idején megfelelt minden támadásra.

Mihalache kéri, hogy küldjenek ki pártatlan zsűrit.

Madgearu apellál Duca igazságszeretetére.

Duca belügyminiszter kijelenti, hogy az eléje terjesztett aktákból konstatálható, hogy a nemzeti párt számára elvetendő eszközökkel szereztek pénzt, de itt nincs szó Madgearu becsületéről, aki — mint maga is kijelentette — áldozata volt barátai tanácsának. „Tanácsolom neki, hogy máskor ne hallgasson az ilyen baráti tanácsokra.“

Ezután Bratianu Vintila pénzügyminiszter beterjesztette a civillistáról és a régenstanács statutumairól szóló törvényjavaslatot.

Stelian Popescu igazságügyminiszter válaszul

Utolsó kísérlet koalíciós kormány alakítására

Bucuresti-Bukarest, augusztus 2. A parlament rendkívüli ülészaka véget ért. A kérdés, amely most az ország közvéleményét érdekli, természetesen az: mi az adott helyzet a parlament feloszlásának pillanatában a kormány és a nemzeti parasztpárt között. A „Cuvantul“ írja, hogy bezárult politikai életünknek egy fejezete, amelyben Bratianu Jonel hiába próbálta rábírní a nemzeti parasztpártot arra, hogy meghátráljon. Nem sikerült Maniut „jó utra téríteni“, mint azt a liberális lapok írják és az ellenzék azzal az elhatározással válik el a kormánytól a parlamentben, hogy az országban folytatja a kormányellenes kampányt és összel a parlamentben ugyanazzal az intranzigenciával védi meg álláspontját az összes politikai, sőt államformai kérdésekben, amelyek a nemzeti parasztpártot a kormánytól elválasztják.

Bratianu minden eszközt felhasznál arra, hogy ha már kollaborációra nem is, de legalább is olyan magatartásra bírja a nemzeti parasztpártot, amelynek alapján „a régenesség ellenzékének“ volna nevezhető. Bratianu Popovici Mihállyal, Titulescu Vajdával, Duca és más liberális vezetők a legkisebb nemzeti parasztpárti képviselőkkel folytatott tárgyalásokat. Maniu azonban az összes felhívásokra és fenyegetésekre ugyanazt a választ adta:

— Az összes államhatalmak a nemzetből fakadnak. És nem Bratianuból. Tehát...

Maniu és Mihalache — írja a „Cuvantul“ — intranzigensek: előbb szabadválasztásokat

kértek... És ebben áll a párt ereje. Vannak a pártban más vélemények is. A képviselők azonban alávetik magukat a vezérek akaratanak.

Averescu visszatérése után lépnek be a nemzeti parasztpártba az avereskánus disszidensek

A néppárti disszidens vezetők, akik Averescu tábornok szenátusi deklarációja miatt pártbontó akciót kezdtek, tegnap Caradzea volt képviselő lakásán megbeszélésre gyűltek össze. A megbeszélésen résztvettek többek között Petrovici, Garoflid és Dori Popovici volt miniszterek. A disszidensek megállapították, hogy szolidárisak akciójukban, amelynek egyik pontja: az Averescu tábornokkal való szakítás már megtörtént. A nemzeti parasztpártba való belépést, amelyet szintén elhatározták, elhalasztották Averescu tábornok hazatértéig, mert Garoflid volt miniszter nem mondott le idejében arról a bizottsági tagságról, amelyben Averescu tábornokot helyettesíti. A nemzeti parasztpárttal folytatott tárgyalások egyébként már véget értek és a disszidensek végleges megállapodást létesítettek a pártvezetőséggel.

Titulescu és Vajda

Politikai körökben sokat vitatták azt a megbeszélést, amelyet Titulescu és Vajda Sándor, a nemzeti parasztpárt egyik vezére folytattak egymással és amely több mint öt óráig tartott.

Lapjelentések szerint a külügyminiszter ismertette Vajda Sándorral, mint a nemzeti

parasztpárt külügyi specialistájával, az aktuális külpolitikai problémákat. Többek között megbeszélést folytattak az optások ügyében is, amelyben Vajda Sándor állítólag a külügyminiszterrel ellentétes álláspontot képviselt. A kapott felvilágosítások alapján Vajda Sándor a nemzeti parasztpárt nevében approbálta Titulescuak az optások ügyében elfoglalt álláspontját, valamint azt a külpolitikai kampányt

is, amelyet Titulescu indít meg közelebről a külföldön. Bukaresti lapok elégtétellel vesznek tudomást erről az aktusról, amelyet azt jelenti, hogy a politikai pártok akceptálva a nyugat példáját, egységes álláspontot képviselnek külpolitikai kérdésekben, annál is inkább, mert a külpolitika az ország egyetemes érdekeivel áll összefüggésben és nem sajátítható ki egy párt számára.

Megállapították a királyi család civillistáját

Ma válaszol a régenstanács a felíratra

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délelőtti minisztertanács volt Bratianu Jonel elnökletével.

A minisztertanács elfogadta a királyi ház új statutumairól szóló törvényjavaslatot, amely ma a parlament elé kerül. Ugyancsak a parlament elé terjesztik a régenstanács civillistájáról, valamint a patriarcha helyettesének megválasztásáról szóló törvényjavaslatokat.

Elhatározta a minisztertanács, hogy a régenstanács holnap fogadja a szenátus és kamara küldöttségeit a felíratral, amelyekre azonnal

válaszol. A parlament két háza a választ szerdán délutáni ülésén veszi tudomásul és ugyanakkor megtörténik a rendkívüli ülészak bekezdése is.

A régenstanács ma aláírta az ülészak bekezdéséről szóló dekrétumot.

A királyi civillistát évi 56 millió lejre emelték fel, ebből 22 milliót kap Mihály király, amelyből 4 millió jut a régenstanácsnak, 20 milliót kap Mária királyné, hetet Miklós herceg és hetet Elena anyahercegnő.

Nápoly környékén egyre nagyobb az izgalom a Vezuv erősbödő működése miatt

A megrémült lakosság menekül a fenyegetett vidékről

Nápoly, augusztus 2. A Vezuv, amely néhány nap óta ismét működésben van, komoly aggodalomra ad okot a környéken élő lakosság körében. A hegyen felállított obszervatórium szombaton még azt a jelentést adta ki, hogy az erupciók abbahagytak. A fő lávafolyam, amely körülbelül 2 millió köbméter mennyiségű volt, a kiömlés alkalmával 50 méter széles és 1 kilométer hosszú területen tört előre, de a védőgátakat nem öntötte el. Újabb jelentések szerint azonban a tüzhányó működése tovább tart. A hegy állandó hamuesőt és óriási kötömegeket dob ki magából. A láva az elmúlt éjjel előntötte a Cornó-völgyet, ahonnan a lakosság rémülten menekült. Most a látatömeg Persigno felé fordult. Különösen vasárnap reggel volt rendkívül heves a Vezuv kitörése. Az egyetlen biztató momentum az, hogy a láva nem egészen hig, hanem ragacos anyagu, amely alighanem megreked a völgyekben és nem folyik tovább a mezőkre. A fenyegetett vidék lakosságát a Vezuv működése nagy izgalomban tartja.

Elfogták a kolozsvári kirakatok fosztogatóját

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kolozsvár megjavult közbiztonsági viszonyaiba néhány szépséghiba csuszott be az elmúlt hetekben. Több főtéri és Wesselényi Miklós-ucai kereskedő midőn a déli záróra után kinyitotta üzletét, megdöbbenéssel tapasztalhatta, hogy

1 és 3 óra között ismeretlen tettesek felnyitották kirakatát és onnan igen sok értékes árut elvittek.

A betörések mechanikáját csak komplikálta az a körülmény, hogy fényes nappal, a város legforgalmasabb pontjain történtek és hogy a kirakatzárakon erőszaknak nyomát sem találták.

Szinte nap nap után tettek feljelentést a rendőrségen a Corso bazár, amely 10.000 lejes kárt reklamált, azután a Helios kötött szövevényárutár, a Porcellán-ház és végül a Hoffmann cipőüzlet tulajdonosa is feljelentést tett ismeretlen egyének ellen, akik ugyancsak a déli szünórát használták fel arra, hogy a kirakatban szemlére tett cipőket megdézsmálják.

A nyomozást vezető Boldin komiszár, a negyedik kerületi rendőrség főnöke tegnap egy detektívcsoporthal inspekción tartott a forgalmasabb utvonalakon és megfigyelés alá helyezte a hozzáférhetőbb kirakatokat. A rendőrkapitányának rövidesen

feltűnt egy 16-17 év körüli suhanc, aki lábán vadonatúj cipővel és szegényes ruházatához feltűnően elegáns harisnyával az üzletek körül ólálkodott.

Egy barátjával együtt lefogta a fiút és bevitte az elsőkerületi rendőrségre, ahol kihallgatás alá fogta.

A gyereksuhanc P. Béla előbb szemérmetlenül tagadott mindent és a cipő és harisnya eredetére vonatkozólag egészen fantasztikus mesékkel szolgált. Kihallgatás közben a rendőrkapitányának szemet szurt, hogy a gyerek fején friss zuzott seb van. Keresztkérdések alá fogta és P. előbb ellentmondásba keveredett, majd elmondta, hogy a betöréseket ő és egy kiskorú társa követték el. A sebet oly módon

kapta fejére, hogy nem tudott megegyezni cinkosával egy zsákmány fölött, amelyben többek között 7 pár harisnyát nem voltak képesek igazságosan két részre osztani. Emiatt összeverekedtek, s verekedés közben barátja fejbevégtá.

A betörők lakásán rengeteg árut és egész sereg kirakatkulcsot találtak.

A fiatalok betörők korukat meghazudtoló vakmerőséggel és hidegvérrel felnyitották a déli órákban az említett üzletek kirakatait, mintha rendezni akarnák. Eközben követték el a lopásokat. Atkisérték őket a kiskorúak fogházába.

ב"ה

„AURORA“

bodegámat

Piata Mihai Viteazul (volt Széchenyi-tér) 14 sz. alól

szembe 25

szám alá helyeztem át. —

Kibővítve vegetáriánus (tejesnemű) konyhával, fokozottan igyekszem a t. közönség szolgálatára. Tisztelettel **ELEK SIMON**

Pályázat

német nyelvet tökéletesen beszélő perfekt magyar gyors és gépiró, gyakorlott könyvelő állásra. Ajánlat igény megjelöléssel beadható a Keren Kajemethez, Cluj, Strada Baron L. Pop 10. (Szombaton zárva.)

Ur és szolga

A „Berliner Tageblatt“ „Az eszme mártírjai“ címen száműzetésben élő politikuskok tollából visszaemlékezéseket közöl. Ezek között érdekes Károlyi Mihály, a magyar népköztársaság elnökének alábbi cikke:

Alig nyolc esztendeje, hogy elbucsuztam tőle. El kellett hagynom az országot és Miska, a huszárom el akart kísérni. Nem tudtam magammal vinni őt, mire az ötvenéves ember sirni kezdett. Még ma is élményként érzem ezt a jelenetet, akárcsak egy más generációból visszazökött emléket. Nemsokára azután minden összeomlott és Miska is meghalt. Nálánál nagyobb lelkeket is ismertem de nem gyászoltam.

Tizennégyéves voltam, amikor apám hozzám osztotta be. Én a kis gróf voltam, Miska első huszárom lett. Erőteljes, huszéves legény volt, nem tudom, engedte-e apám, hogy katonáknál szolgáljon. Ünnepeyes alkalmakkal Miska sujtások kabátban, pangánéttal és tölténytáskával jelent meg. Tegeztem.

Utjaimon egész Afrikáig kísért el és ott volt velem, amikor Amerika magyarjai között első nagy propagandaturámot tettem, hogy megnyerjem segítségüket egy új Magyarország számára, ahol nem lettek volna urak és szolgák.

Mellettem volt, amikor ez új Magyarország egy küldöttsége élén nehéz szívvel állottam Franchet d'Esperay előtt, akitől fegyverszünetet kértem egy kimerült nép számára és amikor ez a tábornok a győzők kíméletlen gesztusával felelt.

Ott volt mellettem, amikor a pusztai földjébe, amely az ő otthona is volt, bevitettem egy határjelző karót. Az a nap volt, amikor mint Magyarország köztársaságának elnöke megkezdtem a föld felosztását azok között, akik a földet megmunkálják és megkezdtem a Károlyi javakkal. Tényleges, nemcsak jogi megszüntetése volt a jobbágyiságnak, felejtethető nap volt. (Azóta a karót eltávolították a földből, de nem a szivekből!)

Vajjon Miska megértett-e akkor engem?

Sokkal jobban ismertem őt, semhogy ne éreztem volna, hogy cselekedetemet nem helyeselte. És amikor ezután mindegyre több munkás és paraszt jött hozzám és én megszorítottam a kezüket s elvtársamnak szólitottam őket, Miska nagyon szomorú lett.

Azután pedig jött a bucsu napja. Nem tartott sokáig, a Károlyi-palotát az ellenforradalmárok raja özönlötte el és zsebeit megtöltötte. Miska ott állott elveszett posztján és menteni akarta azt, amiről tudta, hogy becses számomra. De egyedül volt egy sáskahad mohó falánkságával szemben.

Egy napon legfiatalabb fia sirva jött haza az iskolából.

A következő eset történt:

Az iskolában az új történelmet kezdték tanítani új módszerrel, kérdés- és felelet-játékkal. A tanító kérdezte:

— Ki a legnagyobb hazaáruló?

A gyermekek ordító kórusban feleltek, ahogy őket erre kitanították:

— Az a vörös zsidó, a Kun Béla!

A tanító tovább kérdezte:

— És ki a második legnagyobb hazaáruló?

— A fiúk feleltek:

— Az a vörös gróf, a Károly Mihály!

Miska fia felállott és így szólt:

— Kérem, tanító ur, Károlyi Mihály nem hazaáruló!

1919. decemberét irták akkor. A gyermeket, aki annyi bátorságot tanusított, a tanító súlyosan megfenyítette és szitkok közepette kergette ki az iskolából.

Amikor Miska ezt meghallotta, felment a Károlyi-ház padlásra és levetette magát az udvarra.

A haldoklót kutyám kísérte a kórházba.

Nagy keserűséget okoztam Miskának és bizony miattam sok igazságtalanságot kellett eltűrnie. Ez már beleesett az ő életvonalaiba és tudom, hogy a fájdalmakat továbbra is hősiiesen viselte volna. Am én már előbb összetörtem ideálját, kedves, hűséges szolgálólelkének — urasági ideálját.

Miska barátom, ismétlem igaztalan voltam hozzád! És bizony nincs sok igazságtalanság, amit olyan mélyen átéreztem volna, mint éppen ezt. Te akartad, hogy a földön urak és szolgák legyenek, hollott a szolga te magad voltál. Én azonban nem akarom az urakat és szolgákat, hollott én magam az ur voltam. Magamat vizsgálom és azt mondom azonban, hogy az igazságtalanságot veled, ha még egyszer sor kerülne rá, bizony megismételném.

IRÓK

Ismeret

Alberto M. de

A messzi ország rettenetes évek utáni hozzaalkalmazkodokhoz, merész véltömegek egyre nő olyan ismeretterjesztő ismeretlen világok ségeit tárva fel, kvedéseiről, nélkülögen földek románolnak be.

A világirodalom legfantasztikusabb zseljő munkákban vagy a kérielhet adathalmazza teszi sokat, vagy pedig érdekesség annyira mányos értékük t

Alberto M. de esztendő a Tűzföld délamerikai kontinens antarktikus kontinens némasága felé h nagyszerű képet, i roikus vállalkozás zások történetében Magelhaesnek az ó esolatban a Tűzföld segítették elő. Ez egészen a világhá nyol, angol, holland nek lett ütköző gyarmatokkal fent villany, telefon, rá városok, mint Pun

Agostini a Tűz dományos és törté szervezett a Monté rikus világokra em hegyóriásra, bejár terjedési gleccsert fokon, a szigetek misszionáriusként heteket az indiai Kuapiról szóló ősi fiáról és szépséges szája járó énekek (idegenek) gyilkol bolják, hogy a m körül az őserdőket esendjét.

A tudományos grafiai, mérettani költőivé szépül A vétel van az o pusztuló életével London megható nagyrésze itt ját szép és megható hattunk.

A másik könyv a „Kannibálok föl a Papua szigetek ról, csupa esemény nyel kapcsolatban rousseaui „Vissza a bukását dokument az örökös harc é világa, ahol az éh vitézi csekedetté

Az Uj Guinea szigeteknek melá mentett a Lami sokszor tulreáistá tünik fel nekünk az európai, tizez állati sors elevene az örökös féle/mel erők szörnyü bódt disznó miatt fel vadjai, hogy irtóz embert („hosszu c kat) keritsenek ny

BABITS MIHÁ könyv megjelenése zengésű verseit, a

IRÓK ÉS IRÁSOK

Ismeretlen világok utjain

Alberto M. de Agostini és Merlin Moore utleírásai

A messzi országok lövészárkaiban töltött rettenetes évek után, a megváltozott viszonyokhoz hozzáalkalmazkodni nem tudók és a kalandokhoz, merész vállalkozásokhoz hozzászoktatott tömegek egyre növekvő érdeklődéssel fordulnak olyan ismeretterjesztő munkák felé, amelyek ismeretlen világok rejtelmét, fantasztikus szépségeit tárva fel, kalandos utazók hősiességét, szenvedéseiről, nélkülözéseiről, egyben a bejárt idegen földek romantikusan szép világáról számolnak be.

A világirodalom az ily tudományos és a legfantasztikusabb regények érdekességéhez közeledő munkákban meglehetősen szegény, mert vagy a kéréllhetetlen tudományosság száraz adathalmazát teszi élvezhetetlenné az ily leírásokat, vagy pedig a fantasztikum, a tulhajszolt érdekesség annyira tulteng bennük, hogy tudományos értékük teljesen elsikkad.

Alberto M. de Agostini olasz utazó, a „Tíz esztendő a Tüzföldön” című munka szerzője, a délamerikai kontinens legdélibb végéről, az antarktikus kontinens és a jégvilág titokzatos némasága felé húzódó szigetcsoportokról ad nagyszerű képet, ismertetve mindazokat a heroikus vállalkozásokat, amelyek a kutató utazások történetében, Kolumbus felfedezése után Magelhaesnek az óceáni átjáró keresésével kapcsolatban a Tüzföld felfedezését, kolonizálását segítették elő. Ez a felfedező periódus 1513-tól egészen a világháború kitöréséig tartott; spanyol, angol, holland, később francia érdekeknek lett ütköző pontja és a valaha büntető gyarmatokul fentartott telepeken ma kultúra, villany, telefon, rádió és opera van s virágzó városok, mint Punta Arenas.

Agostini a Tüzföld felfedezésének teljes tudományos és történeti anyagán túl, expedíciót szervezett a Monte Sarmientóra, erre az éterikus világokra emlékeztető csodálatos szépségű hegyóriásra, bejárja a fjordokat, az óriási kiterjedésű gleccserterületeket, átmege a Hoorfokon, a szigeteken és a Fagnano-tó mentén misszionáriusként ősi életben tölt felejtethetetlen heteket az indiánusokkal, hallgatván a hős Kuapiról szóló ősi legendákat, a Vörös Hegyek fiáról és szépséges feleségéről Oktáról szájról-szájra járó énekeket, akiknek világát a kalitot (idegenek) gyilkoló fegyverei, baltái szétrombolják, hogy a maguk „kulturájával” vegyék körül az őserdőt és megzavarják a völgyek esendjét.

A tudományos vizsgálódásokból, az oceanográfiai, mérettani adatok világából egyszerre költői szépül Agostini utleírása, szinte részvétellel van az onaindiánusok és a jahganok pusztuló életével szemben, akikről eddig Jack London megható regényein kívül, amelyeknek nagyrésze itt játszódik le, ennyire hűségesen szép és megható leírásokat még nem olvashattunk.

A másik könyv: Merlin Moore Tayloré, aki a „Kannibálok földjén” címmel, Új Guineában, a Papua szigetek szívében töltött bolyongásairól, csupa eseménnyel, közvetlenül átélte élmény-nyel kapcsolatban ad megragadó képet. A Rousseau „Vissza a természethez” jelszó szörnyű bukását dokumentálja a Taylor által vázolt élet, az örökös harc és háború között élő pápuák világa, ahol az éhség kényszerének hatása alatt vitézi csekedett fejlődött az emberevés.

Az Új Guinea szigeteivel határos hátsóindiai szigetcsokor meláji népeit a kultúra már megmentette a Kannibálizmustól, de itt, Taylor sokszor tulrealistán megfestett színeiben úgy tűnik fel nekünk a Pápuákon való élet, mintha az európai, tizezer évvel ezelőtt élt ősember állati szesz elevenedne meg előttünk, a babonák, az örökös félelmek és természetfeletti varázserők szörnyű bódulatában, amint az elhullott disznó miatt felkerekednek a hegyi falvak vadjai, hogy irtózatos harcok után minél több embert („hosszu disznók”-nak nevezik foglyikat) kerítsenek nyársukra.

BABITS MIHÁLY: HALÁLFIAI. Új Babits-könyv megjelenése mindig esemény: akár tömör-zengésű verseit, akár mélyen járó essay-it, akár

mindig új kérdésekkel vívódóregényeit adja ki kötetben. A regény, a *Halálfiak*, mintegy szintézise a költő komplikált belső világának, az essay-író mélyreszálló problémafelvetésének, az elbeszélő kivételes életábrázoló képességének. Ez a könyv eseménye a magyar irodalomnak és Babits Mihály egész munkásságának is jelentékeny állomását jelöli. A magyar társadalom csaknem minden problémáját megpendíti ez a regény, de elsősorban a magyar középosztály nagy válságát, amely ma mindnyájunk életének és érdeklődésének középpontjában áll. Hárem nemzedéken át vezet végig Babits Mihály a pusztulás, a szétesés meggyógyíthatatlan betegségének folyamatát s közben érdekesebbnél-érdekesebb alakok, érdekesebbnél-érdekesebb ose-

mények követik nyomon egymást a nagy író mesteri eszközeivel, gazdag színeivel fölrajzolva. Fiúk, apák és nagyapák fognak a maguk életére ráismerni és rádöbbenni e regény lapjain, fiúk, apák és nagyapák siratják majd bűneiket és melegednek életük titkos jóságának tüzeinél e regény tükrében. Remélhető, hogy ez az európai értékű alkotás hamarosan tuljut a magyar nyelvterületen és az új magyar irodalom méltó reprezentánsa lesz a világirodalomban. Mert noha a magyar élet gondját-baját rajzolja a magyar író, általánosan emberivé nő minden sora kivételes emberi egyéniségén keresztül. A terjedelmére is impozáns regény az Athenaeum kiadásában jelent meg. Megrendelhető az Új Kelet könyvosztálya útján is.

Alagutat fúrnak a Boszporusz alatt

Német nagybankok és iparvállalatok adják az építkezéshez szükséges tőke felnyomó részét

(Konstantinápoly, augusztus 2. Az Új Kelet tudósítójától.) A török lapok nagy eseményként adják hírül, hogy az angorai kormány elhatározta, hogy alagutat épít a Boszporusz alatt. A nagyjelentőségű terv nem mai keletű, amennyiben már husz esztendővel ezelőtt komolyan foglalkoztatta a hivatalos köröket, de a hanyatló birodalom akkori helyzete sohasem engedte meg ennek a nagyvonalú tervnek a megvalósítását. Konstantinápolyban akkor még nem is volt nagy szüksége erre és az alagut inkább stratégiai célokat szolgált volna a két világrészre terjedő oszmán birodalom északkapcsolására. Azóta azonban a török metropolis hatal-

mas világvárossá fejlődött, szédületes személyes és áruforgalommal, amelyet ma már nem lehet a kis vízi járművek segítségével lebonyolítani.

A már kész tervek szerint az alaguton nemcsak a mediterrán expressz fog közlekedni, hanem hatalmas kocsiforgalmat is fognak itt lebonyolítani Pera és Üszküdar között. A Boszporusz ezen a helyen körülbelül 1800 méter széles és így az építendő alagut a világ egyik legnagyobb földalatti utvonala lesz. Az alagut építéséhez szükséges óriási tőke egy részét a török pénzügyek adják, a többit pedig német nagybankok és iparvállalatok.

A párisi ucca még nem tudná elviselni a német acélsisakos diszruha látványát

Miért nem küld Németország katonai attasékát a francia fővárosba?

(Páris, augusztus 2. Az Új Kelet tudósítójától.) Néhány héttel ezelőtt francia politikai körökben óriási izgalmat váltott ki az a hír, hogy Anglia katonai attasék kiküldésére hivta fel a volt ellenséges országok kormányait, ugyanakkor pedig a maga részéről is katonai attasékát nevezett ki a volt központi hatalmak fővárosaiban működő brit követségek mellé. Még nagyobb feltűnést kellett Párisban, amikor az angol kormány a légi flotta hadgyakorlataihoz hivatalosan is meghívott német katonai szakértőket. Az az idegesség, amellyel Angliának ezt a lépését Franciaországban fogadták, arra készítette a brit külügyi hivatalt, hogy ezt a kérdést generálisan rendezze. Hosszas tárgyalások után a többi antant-

hatalmak is hozzájárultak ahhoz, hogy Németország katonai attasékát küldjön ki államaiba. A megállapodás természetesen Franciaországgal is létrejött, de annak gyakorlati megvalósítását egyelőre elhalasztották, mert félték, hogy a párisi ucca hangulata még nem érett meg a német acélsisakos katonai diszruha látványának elviselésére.

Ezzel párhuzamosan az antant-hatalmak megbízottai tárgyaltak magyar katonai attasék kinevezéséről is, amelynek eredményeképpen tudvalevőleg a londoni magyar katonai attasét ki is nevezték. A párisi attasé kinevezésének sincs már elvi akadály, csupán a konkrét megoldás van hátra.

Duca elismeréssel fogadta Maniu a felirati javaslat elleni állásfoglalását

A belügyminiszter az együttműködés zálogát látja Maniu nyilatkozatában. A parlament megszavazta a felirati javaslatot

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 2. Az Új Kelet tudósítójától.) A kamara délutáni ülésén Banu előadó felolvasta a felirati javaslatot.

Dr. Fildermann az első szónok, aki a zsidók nevében rámutat arra a nagy munkára, amelynek megvalósítása a kormányra vár és bizalmát fejezi ki a kormány iránt, amelynek felirati javaslatát megszavazza.

Maniu Gyula kijelenti, hogy nem fogadja el a kormánypárt felirati javaslatát s külön javaslatot nyújt be, amelynek megszavazását kéri. Hosszasabban ismerteti az ország jelenlegi helyzetét, kifejtve, hogy az országnak szüksége van legalitásra, becsületes választásokra, a közigazgatás decentralizálásra a helyi autonómiák kiépítésével s tisztviselők helyzetének stabilizálására, a valuta megszilárdítására, gazdasági szabadságra, kapcsolatban a vámtarifák revíziójával és a nemzeti parasztpárt programjának megvalósítását követeli az egész vonalon.

Gróf Bethlen György a magyar párt nevében felolvassa deklarációját.

Dr. Roth bírálja a román pártoknak azt a tendenciáját, hogy a kisebbségek között a prozelitákat szaporítsák és bírálja a kormány gazdasági és közigazgatási intézkedéseit.

Duca belügyminiszter rámutat arra, hogy kivételes körülmények arra készítették a pártokat, hogy a felirati vitában rövid nyilatkoza-

tokkal megelégedjenek.

Örömmel konstatálja a kisebbségek részéről a lojális együttműködés érdekében megnyilvánult óhaját.

Ami Maniu deklarációját illeti, az több mint deklaráció, az valóságos kormányprogram. Egy konstruktív politikának kezdetét látom abban, amely új érárt jelenthet ebben az országban. Találkozni fogunk ősszel, hogy az ország konszolidációja érdekében a konstruktív politikát inauráljuk. Bármely kezdeményezést ebben az irányban szívesen fogadunk.

A kamara erre megszavazta a felirati javaslatot.

Gummi

óvszerek

JUNO

illatszertárban

Cluj, Strada Iorga 5. (Jókai-u.)

A pénzügyi intézetek fokozatosan likvidálják ipari érdekeltségeiket

A közönség vásárlóképességének aggasztó csökkenése is hozzájárult az ipari termelés visszafejlődéséhez

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az illetékes iparügyi hatóságok és a jegyintézet fiókjainak közlései alapján a Banca Nationala kolozsvári exozitúrája részletes jelentést állított össze Erdély és Barát ipari termelésének 1927 hat hónapjáról. A jelentés megállapítja, hogy velünk szorosabb gazdasági összeköttetésben álló ipari államok nagyon agresszív magatartást tanúsítanak a belföldi iparosodás ellen. Ez a tendencia különösen az év első harmadában nyilvánult meg, amikor külföldön megocsult a termelés, az egyes kormányok minden eszközzel támogatták az exportot, viszont Romániát a régi vámtarifa alig védte meg az idegen áruk inváziója ellen. A külföldi áru felhalmozása illuzóriussá tette azután az április 14-én életbe lépett védővám tarifát, amelynek ilyenformán mindeddig semmilyen hatását nem érezte az ipar.

A belföldi ipar, amely a változó kormányok

változó gazdasági politikája, a valuta ingadozása, valamint a rengeteg adó és közpénz illeték miatt már azelőtt sem volt rentábilis, az új vámtarifa ellenére is válságba jutott. Ennek a válságnak a következménye lett azután a sok üzemkorszerűsítés és leépítés, ugyancsak az ezzel járó munkanélküliség. Még egy érdekes jelensége van az ipari termelés visszafejlődésének, még pedig az, hogy a legtöbb pénzügyi intézet sietve likvidálta ipari érdekeltségeit és az azoknál investált tőkéket teaurálta. Ennek tulajdonítható, hogy a kamatláb tekintetében valamelyes javulás állott be, habár a 30 százaléknál magasabb kamatra kihelyezett pénz még mindig nem tartozik a ritkaságok közé.

A jelentés röviden megemlíti arról is, hogy a drágaság és az adó miatt a közönség vásárló képessége aggasztó mértékben egyre csökken és ez is egyik oka annak, hogy a belföldi ipar nem tud boldogulni.

Hollandia virágésővel fogadta az Indiából hazatért repülőit

Egy külön amerikai külön ötlete valósította meg az indiai repülő-utat

(Amsterdam, aug. 2. Az Uj Kelet állandó hollandiai tudósítójától.) Apró események tanúcsinok a levegőben, gyér, erősen rohanó felhőfoslányok húznak észak felé s gyenge, alig érezhető szellőt hoznak magukkal. Ezelőtt husz évvel ennyi elég lett volna ahhoz, hogy a levegőbe folmerészkedett repülőemberek élete veszedelmebe forogjon s tanácsosabb volt a rohanó madarakkal kevert versenyt abbahagyni. Ma . . . az egymást követő repülőcsapatok esztendőjében mit számít egy pár fáradt esősepp, egy pár tovarohanó felhőrongy?

A levegőben vadonatúj Junker-gépek alumínium szárnyai visszaverik a felhők dzsungelében utat hasító napsugarakat s Fokker-gépek imponáló csoportja büszkén kergetőzik Amsterdam fölött . . . Mit nekik az a gyenge szél, amely rémüldöző takarodik el az emberi gépnadarak elől? . . . Mit nekik az a pár eikészt esősepp, mit nekik az a pár felhőfoslány, mely oly feltartózkodással rohan, mintha a távolbavesző nadi mögé igyekezne, hogy ott csendes búvóhelyet találjon . . .

(Várják haza a repülőket.)

Végig az uton autók, kerékpárok végeláthatatlan sora. Mintha modern népvándorlás indult volna meg, ezen, ezen igyekeznek a Schiphol, az amszterdami repülőtér felé. A benzín és az olaj gőze lékekre festi a levegőt, mintha az aether cikcakkos hullámai tetet ölténének, káprázatos rezgéssel valami utópisztikus táncot lejtének. Minden irányból óriási tömegek tödülnek folyton előre, akik jönnek megnézni, jönnek legalább egy zsebkendőlobogtatással üdvözölni a Keletről visszatérő két holland pilótát, Geysendorffert és Scholtet, akik napi sok száz kilométer teljesítménnyel, dacolva a nyers természeti elemekkel, Indiába és vissza vezette a Fokker II. repülőgépet, felállítva a legszebb rekordot, amiről eddig sport és technika csak álmodni merészt. És Mister von Lear Black, ez a jóvalán mosolygó amerikai, akinek megadatott, hogy mint egyszerű polgár a repülőtechnikának oly lökést adjon, amit egyes államok kormányai még nem reméltek megvalósítani, — egy alapjában jelentéktelen és önzőnek látszó cselekedettel kitörölhetetlenül bevészte nevét az örök enciklopédiába. Mert mit is tett a Mister?

(Egy amerikai repülőtaxi rendel.)

Fogta magát, autót rendelt a repülőársaságtól. Mondhatnák így is: Repülőtaxi kért, hogy hát ő Batáviába akar repülni. És, minthogy nem minden repülőgépet foglalt, kapott is egyet a Ká El Ean-tól (ez a rövidítése a Holland Repülő Társaságnak) Fokkert kért, kizárólag Fokker-gépet, mert ebben

bizott a legjobban, hogy a harmincezer-kilométeres oda-vissza utat sikeresen fogja megtenni.

Egy kis rosszindulattal azt állíthatjuk, hogy ez nem kunszt, hiszen folyton száraz ut fölött repülnek, ahol mindig le lehet szállni, gépet rendbehozni, olajat, benzint felvenni és új erőt szedni a további útra. De nem úgy van az. — 600, 800, 1000 és 1200 kilométeres egymásután következő repülések szinte közös egészé teszik az időtartalmat, amit megrepülnek s az a pár órai pihenés nem tudja a fejből kivenni a levegő ellenállásának crejét, a motorberregések emlékeit és kopár puszták renitens homoktömegeit. . . És ebben van a repülőteljesítmény egyszerű értéke.

Ha valaha esztendőnk kellett ahhoz, hogy Európából jármű érkezzen Indiába, ha már modern korszakunk expresszhajóinak hetek kellene hozzá, hogy a két part közötti utat megtegyék, mennyi entusiasmus kell kísérje a pionirokat, akik 15 nap alatt ezt az óriási utat, a földteke több mint egyharmadát teszi meg.

(Keresztül a sivatagon)

Mr van Lear Black valóban megérdemelte azt az ünneplést, amelyben mindenütt részesült, hiszen ezzel az utjával oly nyomatékosan támasztotta alá a „be time is money“ teóriát. És hálás lehet iránta legelsősorban a holland kormány, hogy a Mister költségén és rizikóján ily grandiózus kísérlet tanulságait vonhatja le. És főképen bebizonyosodott, hogy a repülőgépek utja kelet irányába nem oly kockázatos, mint a nyugati irányba. Hiszen

Dr. Gideon-Bierer ortopéd-sebészeti intézete Cernaui, Strada Română 21

Az ortopéd sebész-spezialista hosszú ideig Lorenz bécsi professzor klinikáján volt műtőorvos. Veszélyes és szerzett deformációk műtéti és konzervatív kezelése, ugyanígy derék-, láb- és nyakizületi ficamok. X és O lábak, hátgerincferdülések, izületi merevség és bönulások utáni következmények stb. Zander-terem, ortopéd torna és masszázs. Műterem, amelyben járó és rögzítő készülékek, luddalptétek és sebkitések készülnek.

pont két nappal tartott tovább a visszatérés, [mint az odautazás. A nyugatról keleti irányba tartó homokos szél nagy és hatalmas ellenfélnek bizonyult s a visszatérő repülőgépet leszállásra kényszerítette utközben.

— A nagy hőség szinte elviselhetetlen volt — mondja a szerelő. Bagdadban 120 Fahrenheit fokos hőségben a motort, demontirozni kellett, amely főm sivatagi homokkal telt meg. A homok a cilinderek legapróbb részeibe hatolt s nehézséggel lehetett a motort elmozdítani. 8 órát dolgozott a szerelő, mert a bagdadi technikusok nem voltak hajlandók ilyen nagy hőség mellett segítségemre lenni.

(Homokvihar három ezer méter magasságban)

Az ellenszélnek csak a homokvihar volt nagyobb s a homok 3000 méter magasságba szállt s lehetetlen volt ennél magasabbra repülni. Ujabb, ehhez hasonló repülőutak nem elég szerelő, mert a folytonos motortisztogatás fölülhaladja egy ember erejét.

Tartalékpilóta és tartalékszerelő nélkül az ilyen kísérlet életveszélyes. Bár Budapestben mindössze egy órát pihentek visszatérő utjukon a bátor repülők, ez az idő azért elegendő volt ahhoz, hogy a motort renbehozzák. Nürnbergben a repülőtér szerelői utójára vizsgálták át a kitűnő Fokkert és virággal halmozták fel a repülőgépet, amely szombat 4 óra 52 perckor délután az amszterdami Schipholban, egy nagy boxmeccsre emlékeztető hatalmas közönség üdvözlésére közepete — leszállt.

(Virágéső a pilótáknak)

Valóságos virágerdő alakult a repülőtér s látni lehetett azt a boldogságot a hollandusok arcán, akik immár annyiszor világhírbe keverednek pompás technikai alkotásaikkal. . . Ez a repülőteljesítmény méltó társa annak az eredménynek, amelyet az eindhoveni Philipps rádiógyár ért el azzal, hogy Indiába és Ausztráliába tisztán hallható hangokat adott le. . . Hát létezik-e olyan világpolgár, akinél mellé ilyen eredmények láttán nem duzzasztaná a nemzeti büszkeség? Létezik-e olyan nemzet, aki nem szeretne ilyen tettekkel magára vonni egy világ figyelmét . . .

De nézzük csak a számokat, amelyek mindenél többet mondanak.

(Egy néhány szám)

A. H. N. A. D. P. Fokker repülőgép f. év június 15-én indult el Amsterdamból s 30-án érkezett meg Batáviába. Utközben a repülőgép Konstantinápolyban egy napig, Bagdadban két napig időzött. Összesen 86 órát tartott az odautazás, ami 6 és fél repülőórát jelent naponta (13 napi utal). A közepes gyorsaság 171 és fél km-t tesz ki óránként. Az odáig tartó út összesen 14.775 km. volt. Julius 6-án indultak vissza és 91 óra 22 percet voltak ezuttal levegőben. Calcutta—Allakabad között 204 km-es gyorsasággal repültek. A harmincezer kilométeres oda-vissza utat együttesen 177 és fél órát tartott, 168,8 km es átlagsebességgel.

A kedvesen mosolygó Mister Amsterdamból Londonba repült, utja után, amely nem éppen csekélyesség volt, hozzáfog a dolog nehezebbik részéhez: előre kiszámítani, hogy ez az út mit jövedelmez noki és mit jövedelmez lapjainak, amelyek számára oly igazán modern reklámot csinált a gazdájuk.

Pollák Rudolf

Codrean nyelvü

(București-Budapesti tudósítójától.) A amely már az elmegkezdődött és a séggel pecsételődő diákkör vezetőit, gresszust hívjána hogy a vezetés kijelölje és megkísérletekben, személyeket. A kongresszus Manastirea-Neamtinkább megbeszél

a különböző néhány delegatukat a man

A hatóságok natosítottak a kongresszus elő az állomási óráge esetleges kilengése intézkedések azon eddig, mert rendbeszuson két irányz egyik azt vallja, h

külső erők b a maga erejé a összes diá a másik viszo kisebbségben támog

Külön fejezetet két táborra oszlik. vésége, a másik p gíója. Ez utóbbi azonban a kereszté diákkjellege van, ad tika szekciója is v

A légió egy f nek Ősi föld a cim

francianyelvü ban, amely fogja viselni ben fog prop

Nem nehéz elképze paganda.

A m-neamti t oda fog hatni, h csoportok közül k fog foglalni az öss kal szemben. Ez a esetre csak a nag tekinthető, amely megtartani, abban meg fogja őrizni u

Hogy a kormány diákkérdésben, a azonban bizonyos, a lehető legélesebb mit ir a kormányfé Cuza professzor izgató lapja. Cuzá tartása miatt eltáv professzor elvesztet

Nerva

Cluj, Strada

vizgyó

állandóan mind Jód, kén, is fürdő-ku

T e i e

Mélyen leszállított áron **fest** tisztít, egyben ruháját molymentesíti **Cink Cluj**

Codreanu Mihály Arkangyal címen francia-nyelvű lapot indít a romániai zsidókérdésről

A „Vitorul» éles támadása Cuza professzor ellen

(București-Bukarest) aug. 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az antiszemita liga felbomlása, amely már az elmúlt parlamenti ülészek alatt megkezdődött és a választásokon szenvedett vereséggel pecsételődött meg, arra indította a bukaresti diákkör vezetőit, hogy Manastirea-Neamtba kongresszust hívjanak egybe, amely arra hivatott, hogy a vezetés nélkül maradt diákság új útjait kijelölje és megkísérelje egybefogni a különböző surlódásokban, személyi éli harcokban szétszóródott hivatásokat. A kongresszus tegnap délután nyílt meg Manastirea-Neamtban. A tanácskozáson azonban inkább megbeszélés jellegű van, mert

a különböző egyetemi centrumok alig néhány delegátussal képviseltették magukat a manastirea-neamti találkozón.

A hatóságok széleskörű óvintézkedéseket fogantattak a rend fentartására. Néhány nappal a kongresszus előtt már mindenütt megerősítették az állomási őrségeket, hogy az átutazó delegátusok esetleges kilengéseit megakadályozzák. A preventív intézkedések azonban feleslegeseknek bizonyultak eddig, mert rendbontás nem történt. A kongresszuson két irányzat áll egymással szemben: az egyik azt vallja, hogy

külső erők bevonása nélkül, a diákság a maga erejéből építsen ki magának az összes diákokat egybefogó szervezet, a másik viszont, amelynek párhívei kisebbségben vannak, a keresztényliga támogatása mellett van.

Külön fejezetet képvisel a jasi diákság, amely két táborra oszlik. Az egyik a keresztény diákok szövetsége, a másik pedig a „Mihály arkangyal legiója.“ Ez utóbbit Zelea Codreanu alapította. Míg azonban a keresztény diákok szövetségének teljesen diákkörrel van, addig Codreanu alakulatának politikai szkeciója is van.

A légió egy folyóiratot is megjelentet, amelynek Ősi föld a címe és egy

franciányelvű lapot készül kiadni Párisban, amely „L'Archange Michel“ nevet fogja viselni a romániai zsidókérdésben fog propagandát kifejteni a külföldön.

Nem nehéz elképzelni, hogy milyen lesz ez a „propaganda.“

A m.-neamti tanácskozás, írja a „Cuvantul“, oda fog hatni, hogy a formai ellentétek az egyes csoportok közül kiküszöbölje, és ugyanakkor állást fog foglalni az összes politikai jellegű alakulatokkal szemben. Ez a tanácskozás azonban mindenestre csak a nagy diákkongresszus előjátékának tekinthető, amelyet ősszel terveznek Bukarestben megtartani, abban az esetben, ha kormány továbbra meg fogja őrizni ugyanazt a jókaratot.

Hogy a kormány milyen álláspontot foglal el a diákkérdésben, az egyelőre ismeretlen még. Annyi azonban bizonyos, hogy Cuza professzorral szemben a lehető legélesebb harcot folytatja a kormány. Ime mit ír a kormányfőhivatalos „Vitorul“:

Cuza professzornak néha néha megjelenik egy új izgató lapja. Cuzát tudvalevőleg politikai magatartása miatt eltávolították a LANC éléről és a professzor elvesztette azoknak a lelkes elemeknek

bizalmát, akiket akciójukban félrevezet a személyi érdekeknek ez az embere.

Ebben az izgató lapban bosszulja meg magát Cuza választási sikertelenségeiért és

inzultálja az ország összes alapvető intézményeit. Szidalmak repülnek a Korona felé, amelyeket nem kellett volna írni egy egyetemi tanárnak, aki az ifjúság irányítójának hiszi magát.

Cuza nem akarja elhinni, hogy az ilyen módszerek ártanak az olyan embernek, aki szeret a nacionalizmus monopolizálójaként feltűnni a közvélemény előtt. Cuza támadja a bírói kart és a bírakat teszi felelőssé szervezeteinek felbomlása miatt. Az ország politikai vezetői sem menekülnek meg a jasi professzor támadásai elől.

Mi megértjük azt, hogy Cuza helyzete nagyon

Amerika felszólította genfi delegációját, hogy azonnal hagyja ott a leszerelési konferenciát

Eredménytelen maradt Ishii japán kiküldötti áthidaló akciója. Oroszország is részt vesz a népszövetség közlekedésügyi konferenciáján

Genf, augusztus 2. A tengeri leszerelés kérdésében tíz nap óta húzódozó eredménytelen tárgyalások folytatását tudvalevőleg csütörtökre halasztották, hogy az Anglia és Amerika között támadt ellentétek áthidalására megfelelő idő álljon rendelkezésre. A közvetítő szerepet Ishii gróf, japán delegátus vállalta magára, akinek a missziója azonban nem járt eredménnyel. A máriki közölte is az angol delegációval, hogy megszünteti hiábavaló közvetítését Anglia és Amerika között.

London, augusztus 2. Mint a „Daily Telegraph“ írja, Kellogg amerikai államtitkár és Howard wrshingtoni angol követ között tegnap hosszas megbeszélések folytak, amelyek a leszerelési konferenciát kedvezően fogják befolyásolni. Angol körökben azt remélik, hogy a konferencia még sem fog kudarcra végződni.

Páris, augusztus 2. A „Chicago Tribune“ jelelnti Genfből: A tengerészeti leszerelési kon-

Csuz, reuma, köszvény és vesebaj ellen

Biztos gyógyulást talál Bizusan (Büdös-patak, Kézsvár—Nagybányai vonal) Vasuti állomás a fürdőtelepen. Kényelmes szobák, gondos kiszolgálás, olesó keresztény és zsidó ellátás. Elsőrangú pihenőhely, fenyves sétányok, kirándulóhelyek. Naponta tér-és tánczene. Állandó orvosi felügyelet.

Nyitva május 15-től szeptember 15-ig

Elő- és utószezonban kedvezményes árak. Előjegyzéseket elfogad: **bizusai fürdőigazgatóság.** Posta: Ileanda-Mare

rosszul áll. Most azonban, midőn barátai személyi kérdések és kiesnyes érdekek miatt elhagyták, Cuza az ország rendjének intézményei ellen fordul. A választótömegeket azonban nem lehet félrevezetni a Cuza-féle agitációkkal és Cuzának bele kell nyugodnia a bukásba, amelynek egyedül ő az oka.

ferencia amerikai bizottságának alelnöke Washingtonból azt az utasítást kapta, hogy azonnal hagyja ott a konferenciát.

Genf, augusztus 2. Megirtuk, hogy a Népszövetség augusztus 23-ikára nemzetközi közlekedésügyi és tranzitforgalmi konferenciát hívott össze. A konferenciára Oroszország is meghívást kapott. Erre a meghívásra most érkezett meg a Népszövetség titkári hivatalához Csicserin levele, amelyben bejelenti, hogy Oroszország képviseltetni fogja magát a konferencián. Az orosz külügyi népbiztos hangsúlyozza azonban válaszában, hogy ez az elhatározás mit sem változtat a szovjeteknek a Népszövetséggel szemben elfoglalt általános álláspontján.

Buenos-Aires, aug. 2. Az argentinai kamara tegnapi ülésén a külügyminiszter javaslatot nyújtott be, amely arról szól, hogy Argentina ismét hajlandó a Népszövetség munkájában részt venni.

Clemenceau a francia-angol-amerikai szövetségben látja a világbéke garanciáját

(Páris, augusztus 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egy neves angol újságíró, Dudley Heathote közvetlenül betegsége előtt meglátogatta Georges Clemenceaut, Franciaország legnagyobb politikai egyéniségét, a „tigris“, aki 1871-ben kezdte politikai pályáját, akkor, amikor Franciaországot leverte a német militarizmus és befejezte 1918-ban, amikor Franciaország visszacsatározta elveszett provinciáit.

Clemenceau saját világnézetéről érdekesen és egyénien nyilatkozott.

— Az erőbbek érvényesülésének törvénye mindig is érvényben marad — mondotta — és ezben nem tagadhatja, hogy a siker azokhoz szegődik, akiknek egyéniségük erősen kifejlett. Fontos tényezője a sikernek még az őszinteség és kitartás. Ha másokat akarunk valamiről meggyőzni, fontos, hogy annak igazságáról előbb saját magunkat győzzük meg. Gyakran a siker csak sok eredménytelen próbálkozás után jön és a legyőzöttnél nem kell kétségbeesnie, ha tud állhatatos lenni és nem dobja a sors lába elé a fegyvereket.

Clemenceau nagyon szilárdan hisz a munka sikerében.

— Az ember folyton dolgozzék! Különösen áll ez a vezetőre. A nemzetek csak azt az embert hívják szívesen, aki egész erejét szolgálatukba állítja. A munka egyébként, éppúgy mint az erkölcs, önmagában hordja hatalmát. A népek hálátlanságáról beszélni tiszta időpocsékolás. Különben is hívságos dolog az ilyesmi, mert ha az egyes ember egy nagy ügy véghezvitelére szenteli erejét, akkor nem is követelheti felebarátjaitól, akiknek érdekeit szolgálja, hogy ezért köszönetet kapjon.

A beszélgetés ezután a napi politikára és Franciaország jövőjére terelődött.

— Azon az állásponton vagyok — mondotta — hogy a francia adósságokat el kell engedni. Franciaország megérdemli ezt azokért az áldozatokért, amelyeket a világnak hozott. És nem szabad megtörténnie annak — ahogy azt Coolidge elnöknek meg is írtam — hogy Franciaország nemzeti vagyonát veszélyeztesse azért, hogy hitelezőinek kemény követeléseit kielégítse.

Európa jövőjéről nem akart nyilatkozni.

— Engem már halottnak kell tekinteni, nem tudok bejelteni a jövőbe és csak a múlt emlékeiből élek. Aranyit mondatok, hogy a világ még mindig két ellenséges táborban áll egymással szemközt: az egyik a Németországgal való barátkozást hirdeti, a másik pedig még mindig ellenséget lát Németországban. Én a magam részéről a béke garanciáit egy francia-angol-amerikai blokkban látom. Amíg ez a három ország szövetségben él egymással, senki nem meri majd zavarni a világ békéjét.

Clemenceau nyilatkozott végül a nagy és kiváló férfiak történelmet mozgató erejéről.

— Hinnem kell a nagy férfiakban, mert ők azok, akik minden társadalomban előbbre viszik a világ sorát. Ők azok, akik megnyitják az új korszakok kapuit. Általuk értjük meg magat a kort, amelyben élünk.

— Azt mondom, inkább olvassuk nagy szerű emberek könyveit és gondolkozzunk az ő emelkedett gondolkodásukkal, semhogy energiánkat köznapi dolgokra pocsékoljuk el. Politikában az átlagembereknek a munkája ez, amiólt azonban óvakodnia és tartózkodnia kell.

Ezzel végződött a „tigrissel“ folytatott — talán utolsó — interjú.

Nerva Szanatórium

Csuj, Strada Regală (Majális-u) 12/a

modern nagy

vizgyógyintézetében

állandóan minden fajta gyógyfürdő kapható.

Jód, kén, iszap, szénsavas és villanyfürdő-kurák. Nyitva egész nap.

Telefon: 600

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági szolidaritás napilapja.
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Főelölős szerkesztő: Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Szerda
5687. Ab 5.
1927. aug. 3.

— **Ferdinánd királynak szobrot emelnek Aradon.** Aradról jelentik: Arad város legutóbbi tanácsülésén elhatározták, hogy a nemrég elhunyt Ferdinánd királynak impozáns szobrot emelnek. A város a szobor költségeire rendkívüli hitelt nyújt, azt azonban, hogy melyik hírneves szobrászt bízzák meg a szobor elkészítésével és hol fogják felállítani, még nem határozták el.

— **Boris király elutazott Magyarországról.** Budapestről jelentik: Boris bolgár király, aki a múlt héten inkognitóban Budapestre érkezett, előre küldött automobiljában Alosutra utazott a főhercegi család látogatására. Alosutáról Boris király Érsekújvárra ment, onnan pedig tovább automobilozott Pozsony felé.

— **Sikkasztó biztosítási ügynök.** A Dacia Romana kolozsvári biztosító intézet július 16-án íkán feljelentést tett a cég egy biztosítási ügynöke, Isan Juliu ellen, aki több biztosítási kötetet csinált a vállalatnak, a felvett pénzekkel azonban nem számolt el. Az ügynök megadta, hogy eljárás indult ellene és megszökött Kolozsvárról. Draghiciu Aurél rendőrigazgató, a nyomozóosztály vezetője indította meg a vizsgálatot a sikkasztó ügynök ellen. A rendőrigazgatónak rövidesen sikerült megállapítani, hogy Isan Nagyváradon tartózkodik. Azonnal táviratozott Nagyváradra és a megkeresés alapján a nagyváradai rendőrség letartóztatta. Tegnap délelőtt átkísérték Kolozsvárra és Draghici rendőrigazgató kihallgatás alá vette. Az ügynök bevallotta a terhére rótt bűncselekményeket, de azzal védekezett, hogy kis fizetéséből nem tudta családját eltartani. Az iratok lezárása után átkísérték az ügyészség fogházába.

— **A német szocialisták a háború ellen.** Berlinből jelentik: A szocialisták ma este tömegfelvonulást rendeztek. A felvonuláson élesen tüntettek a háború ellen. A menetben a tömeg feje fölött a birodalmi lobogó lengett. A szónokok pedig beszédekben rámutattak arra, hogy azok az erők, amelyek a rettenetes világháborút okozták, most újra működőben vannak. A felvonulás után a sokezer főnyi tömeg rendben szétoszlott. Összeállítás nem történt.

— **Egy kisgyermek tragédiája.** Tegnap délelőtt telefonon értesítették a kolozsvári ügyészséget, hogy Baciu Anna négy éves kislány vasárnap délután egy őrizetlen pillanatban az udvaron levő kutba esett és azonnal meghalt. A vizsgálat megindult annak megállapítására, hogy a szerencsétlenségért kit terhel a felelősség.

* **Meglepő különbség van a meleg, elálmosító, kánikulaidó és a kellemes hűvösség között,** amely az Opera Mozgót jellemzi. Mindenki meggyőződhet arról, aki megnézi az Opera Mozgó előadásait, este félhától kezdve, amikor örömmel állapíthatja meg, hogy elmenekülhetett a nagy meleg elől és kellemes hűvös helyet talált az Opera Mozgóban.

— **Aki a réműlettől elfelejtette a nevét.** Rómából jelentik: A Bosen közelében lévő Renonban a pásztorok kétségbeesett segélykiáltásokat hallottak. A hang irányában kutatva, egy szakadék fölött a sziklába kapaszkodó férfire bukkantak, aki borzalmas helyzetben lógott a mélység fölé. Az idegent sikerült megmenteni, de a férfinek a kiállott izgalom annyira megtámadta az idegrendszerét, hogy teljesen elveszítette az emlékezőképességét. Még eddig a nevét sem tudja megmondani a boseni kórházban, ahová a pásztorok beszállították.

A Ganz-gyár és a csepeli munkásság nem csatlakozott a vasipari sztrájkhoz

Meg akartak verni egy szociáldemokrata szakszervezeti vezetőt

Budapest, augusztus 2. Az Uj Kelet tudósítójától. Részletesen beszámoltunk a budapesti vasiparban támadt sztrájkmozgalomról, amely az Egyesült Izzólámpagyár 3500 munkásának kizárása miatt, illetve a 14 százalékos béremelésre vonatkozó követelések visszautasítására tört ki.

A sztrájkhatározat azonban a vállalatok keresztényszocialista munkásságát nem érintette, mert azoknak megadták a kért fizetésjavítást.

Ebben a fonák helyzetben a Ganz-gyár munkásai tegnap este népes értekezletre ültek össze, amelyen a keresztényszocialisták delegátusai is résztvettek. A szociáldemokrata párt központi kiküldöttje elnökölt az ülésen, aki rámutatott arra, hogy a sztrájk kimondása nem hozná meg a kellő eredményt. Beszéde után a keresztényszocialisták egyik kiküldöttje akart felszólalni, de az elnök váratlanul bezárta az ülést, anélkül, hogy határozatot hozott volna. Ezt az erőszakos eljárást az egész munkásság

nagy felháborodással fogadta és csak a rendőrség akadályozta meg, hogy tettelegességre ne kerüljön sor.

A munkásság egy része ugyanis el akarta verni saját vezérét. A keresztényszocialista delegátusok felháborodva tiltakoztak az ellen, hogy a szociáldemokrata vezeték a munkásság gazdasági küzdelmeibe is politikát vigyenek bele, amiért a munkásság meg fogja fontolni, hogy ne hagyja-e ott ezeket a szakszervezeteket, ahol a politikát tolják előtérbe.

A sztrájkknak egyébiránt az egész vonalon nincs politikai jellege, ámha úgy fordulna a dolog, — mint Sztranyavszky belügyi államtitkár kijelentette —

minden intézkedés megtörtént a sztrájk letörésére.

Tegnap a csepeli munkásság is gyűlést tartott, amely elhatározta, hogy nem lép sztrájkba. Az Egyesült Izzólámpagyárban a munka még mindig szünetel.

— **Folyik az eljárás a sikkasztó középlaki adóbeszedő ellen.** Megirtuk volt annak idején, hogy Ion Muresan középlaki adóbeszedő ellen vizsgálat indult meg az elmúlt év folyamán, amely megállapította, hogy az adóbeszedő több ezer lej sikkasztott hivatalából. A vizsgálat aktáit annak idején lezárták, most azonban a pénzügyminisztérium átiratot intézett a kolozsvári ügyészséghez, amelyben pontos megállapítását és kinyomozását kéri mindannak, amit az adóbeszedő elkövetett.

* **Mindazt ami tréfás, kedves és vidám,** ami festői és közvetlen, látni lehet mátol kezdve az Opera Mozgóban, a „Marcsa katonája“ című filmben, amelyben Harry Liedtke és Xenia Desny lépnek fel hatalmas éiragadó szerepekben.

— **Virágh Lajos dalestélya.** Virágh Lajos, a kiváló operanékes, a Magyar Színház hat éven át volt tagja most jött vissza Bécsből, ahol Franz Steiner kamaraénekessel egy évig képezte erőteljes, érces bariton. A Brassóban a közelmúltban néhány előadásra fellépett és a publikum és a kritika egyaránt megállapította, hogy hanganyaga hatalmasan erősödött, kifinomodott és a szorgalmas kiképzés révén megnesembült. Virágh Lajos ismét visszamegy Bécsbe tanulmányai folytatására, de előbb Kolozsváron megtartandó egy dalestélyen fogja csillogtatni tehetségét. A szombat estére hirdett dalestélyt kedden, augusztus 7-én este fogja megtartani a római katolikus gimnázium Farkas-uccai dísztermében, kilenc órai kezdettel. A zongoránál Virágh Lajost Rónay Artur, a román opera tagja fogja kísélni.

— **Puccsot terveznek ismét Portugáliában.** Lizsaboni jelentések szerint Portugáliában a helyzet ismét kiélesedett. A közvéleményben puccstervek híre van elterjedve. A válság állítólag akkor fog kitörni, ha az amerikai pénzpiacra befejeződtek a 15 millió font sterling államkölcson ügyében megkezdett tárgyalások. Portugália ugyanis súlyos anyagi válsággal küzd, mert Carmona tábornok diktatúrája igen sok pénzbe került. Az állami költségvetés az idén 3 millió fonttal több kiadást mutat fel, mint tavaly. A londoni kölcsöntárgyalásokat Costa Alfonso, a párisi portugál forradalmi bizottság elnöke meghamisította, azonkívül pedig pénz és fegyverrel is ellátta otthoni híveit. Baptista kapitány, a forradalmárok vezére a legutóbbi sikertelen puccskísérelt óta börtönben ül ugyan többszáz fársával, mindamelett élénk összeköttetést tart fenn a külvilággal és fogságából is irányítani tudja az új forradalom előkészületeit.

A világ legjobb irógépe a

MERCEDES 5.

kapható

igen előnyösen LEPAGE-nál, CLUJ

Konkurs

Die aut. orth. isr. Kultusgemeinde in Sibiu (Hernanstadt) sucht für sofort einen בעל תפלה mit Klangvoller Stimme, der gleichzeitig עופות שוחט ופוקר ist. Derjenige, der ימי נדריים auch mit משרדים vorzubeten befähigt ist wird bevorzugt.

Bewerber müssen קבלות von 3 anerkannten orth. Rabbiner besitzen.

Offerte, mit Copien der קבלות und Wirkungszugnisse, nebst Angabe des Familienstandes sind bis 20. August 1. J. an den gefertigten Vorstand zu richten.

Gehalt laut Übereinkommen. Spesen werden nur dem Berufenen vergütet.

Sibiu, am 1 August 1927.

Samuel Neu
Gem. Notar.

A. Rubinstein
Vicepräses.

Gyermekének

könyvet vegyen vizsgaajándékal. 10 zsidótárgyu könyvet 120 lejért.

Dániel könyve magyar fordításban. — Kiss József regénye: Jokli. — Zengő hárfá, (verses könyv). — Sokolov: Uj zsidó. — Panet: Utazásom a Szentföldön. — Marton: A zsidó nemzet Erdélyben. — Kabbalisták és csodatevők. — Gorelik: Cion és gólusz. — Palesztinai utmutató. — Tóra és cionizmus.

Leszállított áron kaphatja a következőket:

- Heine: Bacharachi rabbi (75 lei helyett) 55
- Fürth M.: Gyuri gróf (mesék és elbeszélések zsidó gyermekek részére) (75 helyett) 55
- Silbermann: Egy zsidó gyermek története (80 lei helyett)..... 50

Az olvasó könyvesport és a három leszállított áru könyv együttes ára 260 lej és portóköltség.

Megrendelhető: Uj Kelet könyvosztályában

Hirdessen az Uj Keletben

**Fehér ugorkásüveg
litere 5 lej
FISCHER-üvegudvar**

SZÍNHÁZ

Bérl

A Magyar Szín

Komoly megpróbálgatás a színház igazgatásával a kérelemmel: nagytradiíciójú színház.

Nem titok senki számára, hogy Erdélyben a színház gazdasági helyzetét tekintve a közönség anyagi téli állam által kirótt 20% bevétel 26%-át a színház, amely az idén zött sokszor állott a színház, összefog sítani a színház életében a közönség, szegény és közömbös, hogy me s az állammal kövél, olyan új kötele házat, amit elbírn közönség, szegény é közömbös, hogy me sítani a színház életében a közönség, szegény és közömbös, hogy me

A jövő pedig m Szeptember else s az állammal kövél, olyan új kötele házat, amit elbírn közönség, szegény é közömbös, hogy me sítani a színház életében a közönség, szegény és közömbös, hogy me

Ha ez az össze ébred köteleességére, fagyos közönyösség feldoklását, akkor lálva a magyar színi

A színház existe A bérltet igen l

S mégis ha minden ház sorsa, helyet b sítja a színház tová egyetlen tétel, ame milliót költségvetésé

Senki se mondj majd sürün járok színház nem épít ház bázis: A nagy bér

A kolozsvári m den évben már júl következő évadra a hogy ez évadban a komoly és elhárít nyegtetett, hogy m színház.

Ez a veszedele A közönségtől ház fenmaradását, egy téglát rak le hoz, aki nem bérl ház megszűnését.

Az igazgatóság eddigi negyedszáz m művészi személyzet jesíthető igényt és művészi személyze színházon kívül a szerződését, azok pótolni az igazgat panaszra, vagy ell fogadalommal gara

A rendkívül r lanul álló jegyadó vagy bérltetárak m gazdasági válságra va bérltet-rendszerben megkönyebbíti a k anyagi viszonyok lehetővé teszi, ho színházban.

Eddig t. i. há és B. Minden bérl folyamán. A jövő Premiére, A. B. és kapni. Akik arról 70-szer színházba statálhatják, hogy fogja a színház le leték is alacsonyá csekély megterhelé biztosítása.

A bérltetes elő esti előadás idej nek. Éjjeli előadás közönség kapni. újdonságokat, eset

SZINHÁZ - MŰVÉSZET

Bérlethirdetés

A Magyar Színház következő évadjára

Komoly megpróbáltatások óráiban fordul a magyar színház igazgatósága a kolozsvári közönséghez azzal a kéréssel: Egyesülő erővel mentse meg a nagytradiíciójú színház életfolytonosságát.

Nem titok senki előtt, hogy a színházak egész Erdélyben az utóbbi években a legkétségbeesettebb gazdasági válság sodrába jutottak. A közönség anyagi teherbírásiának megroppanása s az állam által kirótt 26%-os jegyadó (az összes bruttó bevételek 26%-át az adóhivatálnak kell beszolgáltatni), a csőd szelére taszították a kolozsvári színházat is, amely az utóbbi évek viszontagságai között sokszor állott a végleges megszűnés veszedelmének elől. Emberfölötti küzdelemmel s az áldozatosságának hurrupattánásig való megfeszítésével lehetett ezt az időnyt becsülettel befejezni.

A jövő pedig még reménytelenebb. Szeptember elsején lejár az igazgató szerződése s az állammal kötött új szerződés olyan új terhekkel, olyan új köteleességekkel sújtja a magyar színházat, amit elbírnai csak akkor lehet, ha az egész közönség, szegény és tehető, mindenki akinek nem közömbös, hogy megszűnik-e Kolozsvárott a magyar színház, összefog s egyesülő erővel igyekszik biztosítani a színház létezését.

Ha ez az összefogás nem történik meg, ha nem ébred kötelességére a közönségnek az a része, amely fagyos közönyösséggel nézte eddig is a színház feldoklását, akkor Kolozsvárott meg vannak száműlva a magyar színház életnapjai.

A színház existenciájának alapja: **A bérlet.** A bérlet igen kicsi anyagi megterhelést jelent. S mégis ha mindenki, akinek szívében fekszik a színház sorsa, helyet bérel a színházban, ezzel biztosítja a színház további fennmaradását. A bérlet az egyetlen tétel, amely biztos alapja a színház sokmillió költségtérítésének.

Senki se mondja azt, hogy nem bérelek, de majd sürűn járok a színházba. Erre az ígéretre a színház nem építheti terveit. Az egyetlen biztos bázis: A nagy bérlet.

A kolozsvári magyar színház igazgatósága minden évben már július elején szokta meghirdetni a következő évadra a bérletet. Megvalljuk őszintén, hogy ez évadban azért nem hirdettük, mert az a komoly és elháríthatatlannak látszó veszedelem fenyegetett, hogy már többé meg sem nyitható a színház.

Ez a veszedelem nem mult még el. A közönségtől függ, akarja-e biztosítani a színház fennmaradását, vagy nem? Aki bérel, az egy-egy téglat rak le a színház jövőjének biztosításához, aki nem bérel, az siettetni a végzetet: A színház megszűnését.

Az igazgatóság komoly ígéretet tesz s garancia eddigi negyedszázados törekvése: műsorban és a művészi személyzet megválogatásában minden teljesíthető igényt és óhajt ki fog elégiteni. Ha a művészi személyzet egyik-másik értékes tagja a színházon kívül álló okok miatt nem ujtja meg a szerződését, azoknak a helyét olyan erőkkel fogja pótolni az igazgatóság, hogy senkinek nem lesz panaszra, vagy elkedvetlenedésre oka. Ezt komoly fogadalommal garantáljuk.

A rendkívül magas, az egész világon páratlanul álló jegyadó lehetetlenné teszi a helyárok, vagy bérletárak mérséklését, de az általános gazdasági válságra való figyelemmel, az igazgatóság a bérlet-rendszerben olyan változást eszközölt, amely megkönnyebbiti a közönség terhét s a legszükségesebb anyagi viszonyok között élő magyarság számára is lehetővé teszi, hogy egy-egy helyet béreljen a színházban.

Eddig t. i. háromféle bérlet volt. **Première, A és B.** Minden bérlet hetven előadást kapott az évad folyamán. A jövő évadban négyféle bérlet lesz: **Première, A, B és C.** Egy-egy bérlet 40 előadást fog kapni. Akik arról panaszkodtak, hogy évadban sok 70-szer színházba menni, azok most elégtétellel konstatálhatják, hogy a jövő évadban csak 40 estétüket fogja a színház letölteni. Persze így a bérlet-részek is alacsonyabbak, ugy, hogy havonként igen csekély megterhelést jelent mindenkinek egy-egy hely biztosítása.

A bérletes előadások kivétel nélkül a **rendes esti előadás idejében** (félkilenc órai kezdettel) lesznek. Éjjeli előadásokat, matinákat nem fog a bérlet-közönség kapni. A **Première-bérlet** estére csakis újdonságokat, esetleg operákat, vagy vendégjátéko-

Közgazdaság

Tőzsde

Erős árukinálat mellett és a lej esése ellenére a piac tovább lanyhult.

Egyesült Közgazdasági és Lejzálogbank Rt. jelentése	Valutapiac 1927 augusztus 2 (Rador)									
	Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New-york
			nyitás	zárlat						
Zürich	3135—3140	—	—	—	491 ³ / ₄	3140	11041	13682	649 ³ / ₄	1826
Newyork	162—162 ¹ / ₂	519 ¹ / ₄	51919	—	2554	163	57320	71020	3375	—
London	791—792	2521 ¹ / ₄	2521	—	12402	792	2783 ¹ / ₂	3448 ¹ / ₂	16395	48561
Páris	645—650	2033	2033	—	—	640	2245	2781	13240	39162
Milano	895—900	2825	2825	—	13875	891	3117 ¹ / ₂	388075	184	544 ¹ / ₂
Prága	481—482	1539	1539	—	—	483	169850	210475	—	—
Budapest	2835—2840	9052 ¹ / ₂	9052 ¹ / ₂	—	—	28 ¹ / ₂	—	12333	58962	—
Belgrád	—	910	913	—	—	—	1008	124937	5947	—
Bukarest	—	317 ¹ / ₂	316	—	1555	—	350	43290	2060	—
Varsó	—	58	58	—	—	18	6410	7936	37762	—
Bécs	2290—2295	7307 ¹ / ₂	7307 ¹ / ₂	—	—	23	8070	—	475 ¹ / ₂	—
Berlin	3865—3875	123 ¹ / ₂	12351	—	—	3880	13635	16895	80262	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 314¹/₂, Páris 1555, Budapest 350, Bécs 43290, Prága 2060.

Nem fizetik vissza a vámilleték-többleteket. Az új vámtarifa életbeléptetésekor, mint ismeretes, az akkori kormány úgy döntött, hogy az április 10. és 13. között feladott külföldi áruknál a pénzügyminisztérium esetenként fogja elbírálni, hogy azokat melyik vámtarifa szeriut kell elvámolni, de addig is az importőr köteles volt a régi és az új vámtarifa megfelelő tételei között mutatkozó különbözetet letétbe helyezni. Ezek részére most kellemetlen meglepetéssel szolgál a pénzügyminisztérium legújabb körrendelete, amelyben közli a vámaivatalokkal, hogy a különbözők fejében deponált és konzernált összegeket vezessék be az állami bevételek sorába. Azok a kereskedők, akik a függő helyzet miatt a fenti időpontban expedált árut még nem váltották ki és a vámot sem deponálták, az új vámtarifa illetékeit kötelesek megfizetni. Az április 9. előtt feladott külföldi áruknál, melyek vámját bármilyen okból konzernáció alá vették, az összeg továbbra is letétben marad, amíg az érdekeltek meg nem kérvényezik a pénzügyminisztériumnál helyzetük tisztázását.

A munkaügyi minisztérium felhívása a tanoncilleték-mentesség ügyében. Az elmúlt kormány többek között törvényt szavaztatott meg, amely arra kötelezi a 200-nál több munkással dolgozó iparvállalatokat, hogy minden munkásuk után heti 2 lejt fizessenek a tanoncotthonok és tanonciskolák alapjára. Ez az újabb megterhelés, amely különösen a saját tanoncoktatásra berendezkedett iparvállalatokat és a tanoncrendszerrel nem dolgozó faipart érintette súlyosan, élénk reakciót váltott ki érdekeltek körében. A különböző tiltakozási akciók eredményeképpen most a munkaügyi minisztérium felhívást bocsátott ki, amelyben tudomására hozza azoknak a vállalatoknak, amelyek nem akarják ezt az illetéket fizetni, hogy sürgősen forduljanak a minisztériumhoz és kössenek vele megállapodást ebben a kérdésben. Azok ellen, akik ilyen konvenció nélkül nem fogják pontosan fizetni a kétételes illetéket, kihágási eljárást indítanak.

Hirdessen az Uj Keletben

10 válogatott könyv

Gyönyörű regények, szindarabok, értékes tanulmányok, Palesztina, Egyiptom részletes leírása az

Uj Kelet könyvsorozatában:

- Az olcsó könyvcsoportba tartoznak:
- Szabó Imre: Zsidó Almanachja (1927)
  - Ignotus: Olvasásközben, tanulmányok
  - Dosztojevszkij: A főinquisitor, regény
  - Perutz: 9 és 9
  - Wilde Oszkár: Az emberi lélek a szocializmusban
  - Blicher Clausen: Heine Inga, regény
  - Tábori Róbert: A negyvenéves férfi, regény
  - Schopenhauer: A szerelem metafizikája
  - Zoltán Sándor: Örvény, dráma
  - Ben Ami: Palesztina—Egyiptom utmutató.

A szenzációs könyvsorozat a a — portóköltésén kívül — **százhusz lej.** Megrendelhető levelezőlap útján az Uj Kelet könyvosztályában (Cluj, Strada Baron L. Lop 10.) Kolozsvári olvasóink az Uj Kelet kiadóhivatalában vehetik meg a sorozatot, levél, vagy telefon-rendelésre hához küldjük.

Pergamen és vajpapír k a p h a t ó

LEPAGE-nál, KVÁR. Kérjen mintázott ajánlatot.

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szö 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Allástkeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelíró levelet csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Elsőrendű orth. kóser házikoszt kapható Brassóban, Kórház-u. 18.

Egy husz év óta fenálló mosóintézet, összes gépekkel, családi okokból olcsón eladó. Esetleg női szakembernek hasznos bérbe átadó. Cim: Iczkovits Ignác Petroseni. 2953

Eladó egy elsőrangú jömeneteli vegyeskereskedés korezmával összekötve Clujon. — 250.000—300.000 lej kell az átvételhez. Cim a kiadóhivatalban.

Különbejárati butorított szoba azonnalra kiadó. Árpád-ut 16.

Dejen női és férfi szabókellékek nagyválasztékban. Női opál nadrág-kombine 195 lejtől, női cerna fátyolharisnya minden színben 85 lejtől és gyermek intézeti ruháimuk mélyen leszállított áron kaphatók

Wolf harisnyakirálynál Dejen

Tarbut abszolvens pótvizsgára jutányosan előkészít. Érdeklődők címüket a kiadóba leadni szíveskedjenek.

Dejen Birónál selymek, vásznak, férfi női különlegességek. Intézeti növendékek részére előírtos kelegyek mélyen leszállított áron kaphatók.

Marosvásárhelyen iskolás leányt, ki a nyilvánosságot nyert francia iskolába járma, teljes ellátásba elfogad zsidó uri család. Francia társalgás, zongora használat. Cim: France-Romana Biztesítőnél.

A város centrumához közel (villasorban), több mintegy holdas nemesgyümölcsfákkal levő gyümölcsös, villany és vízvezetékkel ellátva, jutányos áron eladó. Értekezni lehet Csernáthnál, Nagyszamos-ucca 12.

Géphimzést olcsón vállalok. Hához is elmennék. Vasut-utca 1. — Jammer Szerén.

A PATALSÁG SZÉPSÉGÉT ÉS ÜDESEGÉT
FÓKÓZNI ÉS MEGŐRIZNI AZÁRÓLAG A FELJÁMULHATATLAN
PERLE DE PARIS
JOCKEY CLUB
FLEUR D'ELITE
ETOILE DE FRANCE
LADY
EUX DE COLOGNE ÉS ILLATSZER
HASZNALATA UTÁN LEHET

„ACME” fűzőgép

a legtökéletesebb, irodákban, kereskedőknek nélkülözhetetlen Egyetlen fűzőgép, mely tartós

Kapható:

OFFICE EQUIPMENT COMPANY, ORADEA

Szenzációs könyvujdonság!

H. G. WELLS

A művészetek fejlődése a legrégebbi időkől a mai napig

Ára félbörkötésben 640 lei.

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában

Hornyolt

és hódfarku cserepet

legjutányosabb áron prompt szállításra ajánl

Kolozsvári Aggag- és Kőipari Rt. Cluj, Piața Unirii 20

borotva borotvaszappan borotvafelő szij borotvaecset „UNICUM” Kun, Cluj,

UNICUM

őnbortváló készülék őnbortváló pengék acélárak felülmulhatatlanok Calea Victoriei 2. szám

Szováta fürdőn a mult évben megnyilt s kitünően bevált **uri panzio** a villa SPERANZA-ban lényeges átalakításokkal, ezidén már

junius havában megnyilt.

Elismerten elsőrangú konyha, csukott veranda. Bejáró vendégeknek külön étterem.

Felvilágosítással és kívánatra prospektussal szolgál, előjegyzést elfogad **dr. Krausz Józsefné**, főrabbiné, Dicioșan-martin (Dicsősztmárton)

Olcsó zsidótárgy könyvek

Bernfeld: Jüdische Literatur	Lei 90—
M. Brod: Socialismus in Zion	32—
„ Im Kampf um das Judentum	32—
Éialik: Gedichte I/II	125—
A. Böhm: Die Zionistische Bewegung ..	170—
Der XII. Zionistischen Kongress	25—
Hauser: Spinoza (Roman) geb.	150—
Herzl: Philosophische Erzählungen	130—
Herzl: Das Neue Ghetto	125—
Katz: Charakterbilder aus der jüd. Geschichte	125—
Kahn: Die Juden als Rasse u. Kulturvolk ..	140—
Klausner: Gesch. der Neuhebr.	90—
Karpeles: Geschichte der jüdischen Literatur I—II (920 lap)	600—
Koigen: Der moralische Gott	90—
Heinrich Loewe: Schelme, Narren	50—
Moses Mendelsohn: Jerusalem	90—
Miwchar Haschira haivrit (Antologia) ..	180—
Nordau: Zion-Schriften	170—
Perez: Drei Dramen	90—
Zlocisti: Moses Hess, Leinb.	150—
Moses Hess: Soc. Aufsätze, Leinb.	150—
I. u. I. Tharand: Der Schalten d. Kreuze geb.	90—
Jüd. Theater I—II, (Eine dramatische Anthologie jüdischer Dichter)	125—
gebund.	150—

Kaphatók:

az UJ KELET könyvosztályában

Róth

cipésznél Szép-u. 2. sz. alatt készülnek a legújabb divatu cipő-különléges-ségek

Zsák és ponyva

eladás és kölcsönzés.

Kárpitos kellékek, zsinegek, kertiernyők, szalmazsákok **Boskovics József, Cluj** Str. Regina Maria 15. Telefon 910

terkesztőség, kiadóhivatal és nyomda Kolozsvár, St. B. Pop (Brassai-utca) Telefon: Szerk. és kiadóhivatal 9-77 N. Sz. — — — Egyes szám ára pénteken és vidéken 3 harestben is

1927 augusztus 4

„Disro a sz

Az alábbi Nagybritanniában az „Amerikai” került a világra

A leszerelés képe. A konferencia féle látszat-egyezség amerikai, angol és megerősítésével fog ország és Itália fl. Amerikának nincs viszont Anglia az nem nélkülözheti. lenti, hogy föltétlenül huszonnégy cirkálóra. Ar kálókat fölöslegesen. Az egyenjogúság kompromisszum fo

Amerika, hogy építeni fogja a köze is szüksége. Anglia az Egyesült-Államok nehéz cirkálókat f. ban nincs szükség három: öt arányban rika és Anglia tovább marad, e akarnak lenni, csak a háromötöd bolog nem a hiuság és p. pokra gondolok. ták váraikat hiáttele, kocsiszinjeikkal, nem mintha kocsikra, hanem hogy tekintélyük előtt, ha kocsipaszédénál.

Amikor ezt a uccájából ugylátsz kiutat. A három ferenciára gyűlt lidérenyomás fölöpedig nincs érzék ész számára olyan hogy Anglia va Amerikával háboru egy háboru a Ju messze fekszik tö komolyan nem n az angolokat kin melyik rosszindul kérdését szönyeg polgár számára a való versengés az azonban kiderül tisztára azért, h kiravaszkodják, akkor bizonyára háborodása a na mas visszhangra követelés, hogy sáfárkodjunk! A telik a közterhel ellenségei és sem lyásosabb és legi mányak, mint az államháztartás még ma is hor egyöntetűen és geri haderők les